

Однією з важливих і необхідних педагогічних умов підвищення ефективності процесу профілактики агресивності у молодіжному середовищі є цілеспрямована робота з батьками, особливо з недостатнім рівнем психолого-педагогічної культури, їх соціальних навичок; сім'ями, які відрізняються конфліктними сімейними стосунками. Подолання агресивності дітей в процесі профілактики їх бездоглядності дає значну результативність за певних соціально-педагогічних умов: поліпшення відповідальної поведінки підлітків з урахуванням їх вікових особливостей, створення належних умов для захисту інтересів і прав учнів, активізації їх ініціативи та самостійності як суб'єктів виховного процесу; цілеспрямованого забезпечення творчої взаємодії всіх учасників профілактики, підвищення педагогічної грамотності батьків, використання інтерактивних форм та методів роботи в системі "учні – вчителі – батьки"; своєчасного попередження і подолання негативних проявів у поведінці неповнолітніх.

Н. В. Чиренко

ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ ДИТЯЧИХ ОБ'ЄДНАНЬ У ВИХОВАННІ ВЛАСНОЇ ГІДНОСТІ ПІДЛІТКІВ

В сучасних умовах розвитку громадянського суспільства проблема виховання власної гідності підлітків набуває все більшої актуальності. В першу чергу, це пов'язано з вимогами, які висуває до особистості сучасне суспільство – потреба у людях, які були б яскравими особистостями, порядні, розумні, діючі, впевнені в собі, самодостатні тощо. Почуття власної гідності потребує від людини здатності нести відповідальність, бачити й виділяти проблеми, вчасно їх усвідомлювати, приймати відповідальні рішення, самоутверджуватися за рахунок особистісного потенціалу.

Особистість, наділена почуттям власної гідності, характеризується усталеним емоційно-ціннісним ставленням до себе; впевненістю у можливості досягнення власних цілей і відповідальністю; осмисленістю життя та бажанням самоактуалізації; розвиненою здатністю до саморегуляції. Місцем, де підліток набуватиме такий досвід може стати дитяче об'єднання, оскільки виховання підлітків у дитячих громадських об'єднаннях доповнює виховання, яке здійснюється іншими соціальними інститутами. Дитячі та молодіжні громадські об'єднання намагаються охопити ту частину життєвого простору дитини, через яку лежить її шлях до суспільства.

Аналізуючи досвід діяльності різноманітних дитячих об'єднань та їх основні документи (як правило це положення або статут, де визначено мету, завдання та основні принципи дитячого об'єднання) можемо зауважити, що виховання почуття власної гідності у підлітків не представлено як окреме виховне завдання. Разом з тим, майже кожне дитяче об'єднання ставить собі за мету виховувати чесну, сильну, правдиву, моральну особистість та формувати у неї таку систему цінностей, яка б відповідала загальнолюдським нормам моралі. Не дивлячись на різноманітну спрямованість діяльності дитячих об'єднань, переважна більшість із них зорієнтована на пріоритети самоцінності особистості дитини, толерантність, відданість вищим духовним цінностям,

поваги до себе та до інших, гармонії з довкіллям; особистої відповідальності за свій духовний, інтелектуальний, фізичний розвиток.

Практично всі дитячі об'єднання спрямовують свої зусилля на виконання таких виховних завдань: відкривають нові можливості для спілкування з ровесниками, оволодівають навичками співробітництва та вміннями працювати в одній команді; отримують знання та навички, необхідні в сучасному житті; допомагають сформувати ціннісні орієнтації підлітків, осмислити себе і своє місце в житті; надають можливість набути впевненості у своїх силах; навчають брати на себе відповідальність, гідно справлятися із ситуаціями соціального неуспіху та залишатись оптимістом, усвідомлюючи значущість та силу індивідуальної ініціативи; оволодівають навичками співробітництва тощо. Взаємодіючи з дітьми, дитячі об'єднання розкривають свій потенціал, який не обмежується лише педагогічним впливом на дітей, але є й соціальним, психологічним. Саме ця багатомірність дозволяє їм брати участь у становленні дитини як особистості, сприяти створенню у неї власної ієрархії цінностей. Вільні від жорсткої регламентації, обов'язковості, дитячі організації та об'єднання мають широкі можливості для виховання особистості. Виховання власної гідності підлітків в умовах дитячого об'єднання передбачає цілісність виховних впливів на особистість, які спрямовують підлітка на самопізнання та самовдосконалення, вміння взаємодіяти з іншими і, разом з тим, проявити себе, відповідати за свої вчинки тощо.

Отже, цінність дитячого об'єднання у контексті виховання власної гідності підлітків полягає у: наявності певних ідеологічних засад, заснованих на моральних нормах та загальнолюдських цінностях, які є значущими та важливими для підлітків; допомозі підлітку знайти надійну життєву опору, яка базується на духовних цінностях, осмисленні себе і свого місця у житті, набуття впевненості в своїх силах; ствердженні почуття самоцінності та значущості; отриманні доступу до знань та навичок, які дозволяють набувати досвід гідної відповідальної поведінки (яка регламентується статутом та завданнями дитячого об'єднання); набутті навичок самопізнання, розкриття своїх можливостей, прагненні до самовдосконалення; досвіді різноманітної діяльності, можливості випробувати власні сили, навчитись справлятися з ситуаціями неуспіху; рольових розстановках в середині дитячого об'єднання, де підліткам надається можливість самостійної, ініціативної діяльності, співкерівництва; наявності дорослих лідерів, здатних бути цікавими та повести за собою сучасних дітей. Відповідно до цього, дитячі організації та об'єднання виступають "школою життя", де підлітки мають можливість набути досвід різноманітної діяльності, а виховання здійснюється через конкретні справи. Такий виховний потенціал перетворює сьогодні дитячі об'єднання на дієвий інструмент виховання підростаючої особистості.